

LIBERTATEA

— Foaie pentru săteni și muncitori, întemeiată la Orăștie, în anul 1902 —

„LIBERTATEA” ESTE
PROPRIETATEA FAMILIEI MOSTENITOARE
ALUI ION I. MOȚA

Redactor răspunzător: GAVRIL POP

PREȚUL FOII ESTE:

120 Lei pe un an, 60 Lei pe 1/2 an,
30 Lei pe 3 luni.

DIRECȚIUNEA „LIBERTATEA” — MOȚA
BUCUREȘTI I. — Calea Victoriei 63.

Scrisorile pentru redacție precum și cererile sau
banii pentru abonamente, se vor trimite pe adresa:
ADMINISTRAȚIA „LIBERTATEA” — Moța
București — Str. Luterană 6 Et. III.

Apare în fiecare Duminică

Prețul unui număr 2 Lei

ADUNARILE de ieri și de azi ale Astrei

Bătrâna și neostenita Astră a Ardealului și Bănatului a poposit o clipă în inima Țării Moșilor, la Abrud. S'a dus acolo ca să împartă Moșilor cuvinte de blândețe și de mângâiere. Moșilor uitați de soarte și bătuți de vitregia vremurilor.

La adunările de fiecare an ale »Astrei«, în vremuri cari acum sunt uitate, se adunau români din toate colțurile Ardealului și Bănatului, ca să se sfătuiască și asculte cuvinte de îmbărbătare și de luminare. Erau adevărate serbări naționale aceste congrese ale »Astrei«, unde cei mai aleși fii, născuți pe aceste plaiuri, ridicau glas tunător atât împotriva stăpânirii vitrege cât și în contra întinerului neștiinței, în care zăcea poporul de la sate.

Ziua desrobirii noastre din jugul strein a fost pregătită în aceste adunări ale »Astrei«, cari chiar sub tirana apăsare a jandarmilor cupene de cocos, se făceau cu orice preț, cu orice jertfă. Români din Bara, cu cei din Crișana, cu cei din părțile maramureșene, mergeau pe vedere la cei din Ardeal, dacă adunarea avea loc într-o localitate din Ardeal, și acolo frământau visurile, care mai apoi, s'au prefăcut în realitate, prin unirea tuturor Românilor.

O dureroasă constatare s'a putut face la adunarea Astrei dela Abrud. În micul orașel, ascuns între culmile munților Apuseni, am văzut, Duminică, domni mulți, veniți dela mari depărtări. Am văzut »Șoimii Carpaților«, veniți să arate Moșilor măestră jocului românesc și frumusețea doinei. Care încercate cu scene din viața Moșilor, din munca și truda lor zilnică, le-am văzut defilând prin fața înalțelor fețe conducătoare a țării, cari au rămas uimite de toate câte au privit.

Am văzut însă prea pușini Moși! Dureros de pușini țărani Moși, pentru cari »Astra« s'a trudit și a suferit urcușul greu al munților, până acolo în inima Ardealului. Și aceia cari i-am văzut defilând, arătau mai mult a tristețe decât a bucurie. Pe fețele lor supte de necazuri, era întipărită durerea.

Adunarea Astrei de-acuma nu mai seamănă cu cea de ieri. Ea nu a mai dat prilej la aleasă sărbătoare fărâncăscă, așa cum fost-a în vremi, acum uitate.

Se datorește, oare, acest fapt, necazurilor și grijilor cari avasă greu pe umerii țărănilor noștri, sau poate poporul a ajuns la o grea răsunție sufletească, încât nimic nu-l mai îndeamnă să meargă cu fața senină pe dinaintea îndrumătorilor săi?

G. POP

În căutarea prietenilor pierdute

A fost o vreme — scrie ziarul »Porunca Vremii« — când slovele acestel gazete aprindeau, în întreaga țară, valvătăi de entuziasm. Erau parcă focurile de pe creste, care lumineau adâncimile neamului. Și de pretutindeni năvăleau spre noi mulțimi nenumărate de prieteni, gata să ne înăbușe cu dragostea lor fierbinte.

A fost cândva! Poveste a fost. Să se fi sfârșit credința, să nu mai pâlpe nădejdea și sufletele să se usuce?

Mișcarea antisemită din toată lumea trăește clipe de mari nădejdi. La acțiunea Germaniei național socialiste se asociază Italia mussoliniană și ecurile acestei tovarășii, slănesc alte îndrăneli, care zăceau în frica de a se rosti. Aici pe continentul nostru pleșuv și dincolo, mai departe, pe alte meridiane, judais-

mul se frânge sub iovlurile ideii naționale. Poate nici odată Izrael n'a fost mai cumplit rășignit, ca și acuma. Și în clipa când totul se pregătește pentru marea ofensivă, prietenii noștri dau birul cu fugiții.

Altă dată ziarul era purtat ca un drapel. Acum, pușinul cari au mai rămas, o împăturesc grăbiți și te mători, o ascund în buzunar și fug. Fug, de ce? Se tem de cineva? E o răzbunare care-i pândește în umbră, o mână care stă gata să-i strângă de gât? Mărturisim că nu mai pricepem nimic...

Câte zeci de mii de inimi au tresărit, ca și pentru »Porunca Vremii« oride căteori intra în casă »Libertatea«. În cele mai îndepărtate case din satele uitate în colț de țară, »Libertatea« ținea tovarășie nedespărțită la

zeci și zeci de mii de cetitori, dar mai cu seamă ținea treaz naționalismul.

Căți au mai rămas din ei? Ce i a îndemnat să plece? Căci »Libertatea« și azi, ca și cea de totdeauna, duce sfaturi bune, duce vești îmbucurătoare, duce scânteia luptei înverșunate și laudă înfăptuirile bune. Cetitorii »Libertății« nu sunt pândiți de nimenea, ca să fie siliți să o împăturească pe fugă și să o vâre la loc dosit. Inseși stăpânirea a laudat-o că îi o foaie bună și înțeleaptă, care nu trebuie să lipsească de pe masa săteanului. Și totuși, numărul lor, numărul prietenilor »Libertății« nu mai este acela de altă dată.

Ne întrebăm și noi — ca »Porunca Vremii« — unde ne pleacă prietenii? Oare le-am greșit cu ceva, ori și-au schimbat sufletul!

Nu va fi război!

Înainte de a se deschide congresul partidului național socialist dela Nürnberg, ziarele jidovești din toată lumea, vesteau cu litere de o schioapă, că războiul nu mai poate fi înconjurat. Cum este obiceiul ziarelor jidovești, latră cât le fine gura până sperie lumea. Cu toate că oamenii sunt obișnuși cu apucăturile jidanilor, totuși, când aceștia au vestit că războiul nu poate fi înlăturat, foarte mulți s'au speriat. Teama lor de abia acuma s'a potolit, după ce au auzit declarațiile pe cari le a făcut cancelarul Hitler.

Numărul nostru din săptămâna

De ce nu pot vinde sătenii grâul cu 400 lei?

— Cum își bat jidanii joc de porunca stăpânirii! —

Deunăzi s'a abătut pe la redacția noastră un gospodar din județul Sălajului. Avusese treabă la Curtea de Apel și — fiind abonat al »Libertății« — a venit să ne spună, că ceea scriem noi cu privire la prețul grâului, statornicit de către guvern, nu se împlinește.

Ca să îlmăcim mai bine batjocura la care sunt supuși producătorii de cereale, încreștăm povestea săteanului așa cum ne-a spus-o dânsul.

— În săptămâna care a trecut — povestește gospodarul nostru — au vestit în sat că trebuie să plătim »roata« (rafa) dărilor către comună și către stat. Mi-am încărcat carul cu

mâna trecută, a liniștit pe cetitori, arătându-le pe larg motivele pentru cari nu poate izbucni războiul. Ca și în alie rânduri, și de rândul acesta, proorocirea noastră s'a adeverit. Războiul nu numai că a fost înconjurat, dar nici nu fusese măcar vorbă despre războiu. Tot ce s'a scris în legătură cu aceasta, sunt minciuni nerușinate, ficlute de jidovii cari și din aceasta fac »gheseft«.

Spusele cancelarului Hitler, pe cari le încreștam în pag. 4, întăresc vestirea noastră, pe care am făcut-o înainte încă de a începe congresul dela Nürnberg. Cetitorii noștri să

fie liniștiți. Război nu va izbucni în timpul apropiat. Dacă vor auzi vestiindu-se despre așa ceva, să știe că este minciună scornită de jidani. Frecăturile mici cari se produc între popoare nu sunt așa de grele cum s'ar crede, așa că nici pe departe nu pot pricinui izbucnirea unui război.

Cât despre scorniturile jidanilor, ei au mai primit o palmă usturătoare prin declarațiile de pace pe cari le-a făcut cancelarul Hitler. Jidanii au încercat să rădă de noi, înfricându-ne cu războiul. Proverbul românesc s'a împlinit și aici: Cine râde la urmă, râde bine!

mărit cu ochii pe jidan până când a trecut pe la toți gospodarii cari veniseră la țarg cu grâu, apoi s'a dus într'un colț al pieșii, unde mai erau adunați vre o 6—7 jidani și s'au apucat la sfat.

Să fi tot fost ora 7 dimineața. Din această clipă și până când soarele era de un stat de om până la amiază (cam ora 10), nu ne-a mai întregat nimenea de ce am venit la bălăciu. Când se băteau limburile împrejurul străcinii soarelui, căci era la amiază, și deasupra capului ardea foc, am văzut un alt jidan, cum s'a deșprins din colțul pieșii și a pornit agale pe la sacii cu grâu. Ajuns la mine, s'a peirecut aceeaș poveste:

Urmare în pag. 11-a

Mai bună veselie decât prunele uscate...

Ochiul călătorului hoinar, care cutreeră satele țării, se izbește de mul'te ori de lucruri puțin obișnuite, care se întipăresc, nu numai în ochi, dar și în inimă. Este foarte interesant să cazi toamna într'un sat românesc, unde gospodarii se zoresc să-și adune de pe câmp truda unui an întreg. Dacă în anul acesta mânos bunul Dumnezeu a binecuvântat cu rod bogat câmpul, aceeaș mână darnică D-zeu a întins-o și asupra livezilor cu pomi. Poamele pârguite, atârna grele pe crengile cari abia abia se mai țin, cu răzămători.

În toți anii, pe vremea culesului de toamnă, se pot celi sfaturile bune, pe cari le încreștează gazetele pentru folosul cetitorilor. Între acestea este și sfatul care se dă sătenilor, să usuce prune pentru iarnă. Prunele uscate sunt o hrană neprefăcută atât pentru copil cât și pentru oamenii vârstnici. Ele au un preț ridicat și la rânzare. În streinătate, mai cu seamă, prunele uscate se vând cu prețuri nebănuite de bune.

Ochiul călătorului hoinar, oricât iscodește satele, nu află nicăeri uscătorii de prune, parcă ar fi intrat în pământ... Dar nasul călătorului hoinar, decum intră în sat și până iese din el, este mângăiat fără oprire de un puternic miros de țuică, proaspăt fiartă... În satele din Ardeal, poate și în acele din Vechiul Regat, începând din luna Septembrie și până în Noemvrie, este numai cântec și veselie. Țuica de poame curge din belșug, iar cât despre poamele uscate, să-și mai usuce și aceia cari dau sfaturile!

Nimeni nu zice că strică o leacă de udătură. Dar când se văd români săraci lipiți pământului, pe cari bunul D-zeu nu l'a învrednicit cu altă decât cu o livadă de pruni, din care fac țuică, când ar putea scoate poame uscate, ca să-le ajungă pe toată iarna, hrană bună și cu saț, lor și copiilor, te cuprinde o foarte întemeiată supărare!

În toată țara, boli grele și nemiloase bat, din pricina lipsei de hrană bună pentru copii.

Sătenii nevoiași în loc să scoată hrana aceasta din prunele uscate, pe cari le dă D-zeu fără ca să se trudească, gospodarii le fierb țuică. Apoi nici rânduiala aceasta nu-i cu socoteală făcută. Nu stă nimeni în contra veseliei. Veselia îmbunează pe omul necăjit. Dacă însă săteanul nostru pune veselie mai presus decât bunăstarea familiei sale, scotim că de sus, din partea stăpânirii, trebuie pornită opreliștea. Altfel nu se poate!

DE TOATE

Sufletul avocatului

Razele morții

Din Budapesta ne vine știrea, că doi tineri ingineri au făcut o interesantă demonstrație cu o mică mașină născocită de ei și care trimite raze de o extraordinară putere.

Aceste raze, fierb apa în 30 de secunde, aprind gazul dela o distanță de 3 metri și ceva, opresc motoarele șiucid animalele mici.

Descoperitorii vor fi ajutați să construiască un aparat mai mare și să și ducă mai departe încercările, pe o scară mai întinsă, spre a putea lucra la o distanță de șase kilometri.

Pălăria sburătoare

Pe când se afla la țăr-gul de oi din Melton, o localitate în districtul englez Devon, un fermier simți, deodată, că îi smulge cineva pălăria din cap: o pălărie nouă nouă.

Mănios el se întoarse ca să vadă pe cel ce-și îngăduise o asemenea glumă, dar constată, cu gura căscată, că nu era nimeni lângă dânsul. În acelaș timp alți fermieri și soțiile lor, se agățau de pălăriile lor respective, cari se smuceau ca și când ar fi voit să scape de ei.

Toți ridicară ochii spre cer, unde văzură ceva în adevăr extraordinar: pălăria plutea pe aripa vântului, ridicându-se tot mai sus.

Zborul se termină la o depărtare de un sfert de chilometru dela locul plecării, când pălăria cobori fericită într'un câmp.

Vinovat de acest ciudat fapt se zice că ar fi un neașteptat vârtej de vânt.

Cântecul mușilor

În Anglia biserica a rezervat o Duminecă din an numită «Dumineca mușilor». În aceasta zi se pot vedea în bisericile engleze, zece de muși, cari «cântă» la slujba dumnezeiască. Dar cântecul lor nu se aude.

Unui avocat îi rugăneră jâțanile ușii de bine ce-i mergea. S'a sbitut, s'a frământat, dar n'a fost chip să încalce necazul. Li ocoleau mușterica sa, parc'ar îi stat Necuratul în ea. Și i crepa buza de necaz, când vedea ce bine le merge altor avocași, cu toate că n'aveau mai multă învățătură decât el.

De-aș ști că mă întovărășesc cu dracul — z' se într'o zi, câțănit — dar trebuie să scap de rușinea asta!

Scaraoșchi, care de mult își pusese ochisorii pe el, îndată ce l'a auzit glăsuind astfel, i s'a înfățișat în chip de om, imbiindu-i sprin-jinul său, în schimbul sufletului, când va muri.

Învoiala iute a fost gata. Ce-i păsa avocatului de suflet!... În viață să-i mear-

gă bine!... După moarte?... pagubă 'n ciupercii.

Și de unde până aci nu i crescuse iarba în prag, acum nu răzbla să înde-stulească pe toți câți îi deschideau ușa. Unul intra, altul ieșea. Nu degeaba s' înfrățise cu Tarlorul iadului.. Incepuse a se umfla în pene de bine ce i mergea. Nu mai era nimenia ca el, atâta avere adunase.

Dar toate cu sorocul lor.

Când se credea mai fericit, mai tare și mai mare, a căzut la pat. Pe samne îi făcuse cu ochiu ortacul său. Și cu cât i se strângea mai tare funia de par, cu cât s'apropia mai tare sorocul să și dea ortul lui Scaraoșchi, cu atât de târcole mai dese și Uigă! toaca, frumosului său s'iaș. Bag sama să fie la înde-mână, nu cumva să i se

rătăcească odorul.

Azi pe la poartă, mâne pela fereastră, poimâne tot așa. Incepuse să bată la ochi.

Il și descoase odată un creștin, în fața mai multora, că ce caută de-atâta vreme pe acolo?

Michiuță i o spune verde, că a venit după sufletul avocatului, pe care l'cumpărase de mult.

Creștinii încep să hohotească. Ucigă l'crucea să crucii când îi vede, apoi întreabă nedumerit: de ce rād?

Cum să nu rādem, măi omu lui Dumnezeu — zice creștinul — dacă tu cauți urme 'n apă. Du-te în treabă și, dacă n'ai alt necaz. Asta de aci... de când l'am pomenit n'a avut suflet; cum o să aibă acum la moarte?

Căsătorile mixte (amestecate)

Celîm în ziarul «Universul» articolul, foarte documentat, al unui preot, în cecece privește căsătoriile amestecate. Il încreștăm, spre a arăta cetitorilor primejdia mare a acestor căsătorii:

Rumânul are o vorbă înțeleaptă: lucrul amestecat nu e bun. Nu de mult, Sfântul Sinod a luat hotărârea, ca orice căsătorie mixtă să fie împiedecată.

Incheierea unei căsătorii mixte (amestecate) are mai multe urmări, cari privesc Neamul, Patria, Statul și Biserica. Căsătoria este temelia societății omenești. Dacă temelia e șubredă, adică alcătuită din elemente, cari nu se topesc la un loc pentru cimentare, atunci orice clădire sprijinită pe ea, e sortită prăbușirii.

Pentru împiedecarea căsătoriilor mixte, din care isvorăsc atâtea rele în societatea românească, Sfântul Sinod s'a gândit la trei arme duhovnicești: sfatul convertirea și declarația.

Dacă preotul n'a isbutit să convingă prin sfătuire pe tineri, să renunțe la p'a-

nul unei căsătorii mixte, văzute în raza unui viitor de ani, dacă prin stăruință eroică n'a putut converti partea neortodoxă, cu ajutorul celei ortodoxe — dată fiind libertatea voinței — dacă, în sfârșit, n'a obținut nici cel puțin o declarație dela partea străină, că va boteza copiii în credința ortodoxă, atunci el e liber să recurgă la orice mijloc de păstorire cuviinciosă, pentru înlăturarea unei asemenea căsătorii.

De aceia, în privința d' slegării fericite a problemei căsătoriilor mixte din România Mare, toată răspunderea — după umila mea părere — nu e bine să cadă numai pe umerii Bisericii sau numai ai Statului, ci pe unirea de acțiune în acelaș scop: național.

Sunt informat (incunoștințat) că Sfântul Sinod s'a și ostenit să aducă o contribuție prețioasă, în această acțiune socială, prin următoarele trei propuneri:

a) Românii să nu mai

cerceteze școlile streine; nici chiar în grădinile de copii.

b) Românii căsătoriți cu românce să aibă înfățeta în slujbele păstrătoare de secrete (taine) ale Statului sau în cele de răspundere educativă.

c) În sfârșit, Românii căsătoriți cu femei minoritare (de ali neam) să nu mai ocupe funcțiuni (slujbe) și posturi de răspundere față de siguranța Statului sau păstrătoare de secrete de Stat. E bine să se rețină, că aceste propuneri se lasă la aprecierea Onoratului Guvern, ca să aleagă pe cele mai potrivite și să ia măsurile de îndeplinire.

Noi precții, ne dăm seama, în vremurile de azi, de toate urmările grave (grele) ale căsătoriilor mixte, care, în loc să edifice, submină (sapă la temelie). Îndeplinim conștiincios hotărârea si nedială. Dar așteptăm să fim ajutați în această fundamentală preocupare și de o legiferare hotărâtă a Statului. Pr. M. Stănescu.

tut palma, s'a prefăcut jidanul că pleacă, s'a vâlcărit că și 28, cât mi-a fâgăduit, îi prea mult, și în sfârșit, cu chiu cu vai, îmi dă, — cel din urmă preț, 290 de lei!

Pe ceilalți tovarăși, veniți la bălci cu grâu de vânzare i-am aflat tot acolo, după- ce m'am întors dela desertarea sacilor. Am auzit, că spre seară jidanii le-au dat, de batiocură, 260 de lei. Eu am plecat bucuros că l'am putut vinde cu 290 de lei.

— Socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din țarg — și a încheiat povestea gosh podarului salăjean.

Am încreștat povestea de mai sus, — o poveste foarte dureroasă care se potrivește și în alte părți a țării, nu numai în județul Salaj — ca să arătăm stăpânirii cine își bate joc de poruncile sale.

Măsura care a statornicit la 400 de lei prețul minimal al grâului, este cum nu se poate mai bună. Acolo unde guvernul a înființat și cooperative, la cari să și vândă grâul, producătorii nu se mai pot plânge că sunt înșelați. Ce folos însă, că la cooperative și la centrele de cumpărare a grâului, au trecut numai marii producători, cari cei mai mulți exportă grâul deodreptul, pe când mici producători, sătenii, sunt lăsați pradă înșelăciunii desmățate a jidanilor, cari își bat joc de ei în chipul cel mai mișelesc. Împotriva acestora nu se poate lua nici o măsură.

Într'o poruncă mai proaspătă scrie... «ca sătenii cari vor prinde pe cumpărători, ca le fâgăduiește pe grâul mai puțin de 400 de lei, să i dea pe mâna pretorului.» Foarte cuminte, dar iată că jidanul nu mai fâgăduiește. El se mulțumește să

întrebe de preț și când aude de 400, pleacă mai departe. Se duce și nu se mai întoarce până seara, când românul este silit să-i fâgăduiască, dânsul, grâul cu un preț sub 400 de lei.

Străduința guvernului, în aceste împrejurări, este aproape zadarnică. Sătenii bucuroși că jidanul s'a îndurat să le cumpere grâul, și cu 290 de lei, nu-l vor pări pe jidan nici unei autorități. Astfel că încercarea de a-l pedepsi pe jidan, dintru început, dă greș.

Există o singură scapare, care ne luăm îngăduința să o încreștăm:

Stăpânirea să alcătuiască în fiecare comună o cooperativă sau o însoțire de strângerea grâului, careia să i dea bani prin mijlocirea unei bănci. Această însoțire să cumpere grâul cu prețul de 400 de lei, oricât grâu ar voi să i vândă

HAZ

Sfatul bețivului

Unui bețiv i-a venit rândul să moară. Și a chemat la căpătâi pe feciorul său, căruia i a dat în grije moștenirea, o etică cu rachiu, și i a dat apoi următorul sfat:

— Să bei o gură de rachiu când te-i scula în zori. Apoi să nu mui pui sticle la gură, până colo, mâne sară. Și apoi să te juri că nu mai bei până... hăăă! poimâne l..

Co-a făcut Dzeu în ziua a 7-a?

Preotul către școlar: — Să mi spui tu, Ion a Țănelui, dacă Dumnezeu drăguțul a făcut lumea și pământul și toate câte-s pe el, în 6 zile, ce-a făcut drăguțul în ziua a șaptea?

Școlarul: Hm, mă rog a făcut bine, că n'o mai avut ce face...

Un alt școlar îi șoptește lui Petre: — A hodinit!

Școlarul: — Mă rog la domnu părintele, drăguțul de Dumnezeu, în ziua a 7-a a dohănit (fumat)...

Ce este catârul

La un liceu dintr'un orașel de provincie, profesorul talmăcea școlarilor din clasa I. despre animalele de casă. Când veni vorba despre catâr (mulă), profesorul îl întreabă pe un elev ce este catârul? Acesta răspunde:

— Catârul este un măgar care vrea să fie cal...

Hoțul și săracul

Oa hoț a intrat peste noapte în casa unui slujbaş. În clipa în care hoțul, cu o lumânare în mână, cotrobăia prin casă în căutare de bani, stăpânul casei se trezi și se porni pe un răs nestăpânit.

Hoțul incurcat și speriat îl întreabă de ce rāde. Acesta îi răspunde:

— Eu caut bani ziua în amiaza mare și nu găsesc un leu în toată casa. Cum ai să găsești tu, noaptea, cu lumânarea?

— Urmare din pag. 1. —
— Cum dai grâul, vecine?
— 400 de lei — jupâne — că doară nu l'am furat, să l'arunc după d-ta!...

N'am apucat să las din gură cea din urmă vorbă, când jidanul mi-a întors spatele și s'a făcut nevăzut. O luai după dânsul și l'ajunsei tocmai în celălalt capăt.

— Să vii — jupâne — să ne înțelegem la preț, că doar nu mi-l lasa să-l duc iar acasă, păcatele mele...

— Dacă ceri cât vrea guvernul, vindel cu-i vrei, eu n'am atâtea parole — zice jidanul.

— Bate palma cu 380 — mă reped eu — cu puțin curaj. — 250 vrei?...

— Nu j'e frică de bătaia lui Dzeu — îi spun eu — că doar nu d'ta ai asudat până ce l'ai văzut adus aci, în sac, cum îi aurul...
Vreme de 2 ceasuri am bă-

sătenii. Grâul strâns astfel în comune, îl pot duce cu mare ușurință cooperativele mai mari, cari se îndeletnicesc cu exportul.

În chipul acesta jidanul nu va putea oferi un preț sub 400 de lei pe crâu. Dacă dă mai mult, cu atât mai bine, căci săteanul nic așa nu-i în pagubă.

Nu mai aceasta propunere a noastră dacă ar fi dusă la bun sfârșit, s'ar face un pas uriaș în lupta pentru ridicarea stării săteanului.

Noi însă, obișnuți să nu ne prea mulțumim cu puțin, mergem chiar și mai departe și spunem:

Oare ce s'ar întâmpla dacă stăpânirea țar opri cu desăvârșire pe jidani să măcine pe bucatele dela sătenii? Ar pieri țara aceasta? Nu s'ar mai afla cine să cumpere bucate?

Ei, vorbă să fie!.

Insemnătatea serbărilor dela Constanța

Este lucru îndobăzit cu nescut că țara noastră trăiește dela o vreme, clipe hotărâtoare de opinteală, încrâstând laudabile înfăptuiri.

La Constanța, în cadrul serbărilor marine, desfășurate cu aleasă cinste, s'au botezat încă trei nave, menite să ridice numele marinei românești și să poarte drapelul țării pe meleaguri străine.

Serbările au fost onorate de prezența Majestății Sale Regale, a Marelui Voievod de Alba Iulia și a întregului guvern și la ele au luat parte o serie de invitați străini, prietere ca și mulțime de ziaristi. Aceștia au urmărit cu foarte multă atenție tot ce se lucrează, tot ce se realizează și tot ce se creiază în această

țară, sub îndemnul și neostenita veghe a Majestății Sale Regale.

Privind și înțelegând încercările pe care le face întregul neam românesc, de a se ridica și de a se așeza în rândurile marilor state europene, vor duce peste hotare, ca răspuns la propaganda dusă în contra noastră de cei interesați, constatările făcute aci, pe șantierul țării românești.

Dar la Constanța, oaspeții noștri nu au admirat numai realizările în domeniul marinăresc, ei au văzut întreg fireretul srâns în jurul Regelui Său, au constatat ordrea și disciplina unei națiuni și au admirat serviciile de propagandă, făcute prin mijloacele cele mai moderne și în același timp cele mai tehnice.

Trei luni dela înființarea Ministerului Economiei Naționale

Nu au trecut decât trei luni dela înființarea Ministerului Economiei Naționale, pus sub conducerea dlui Mitică Constantinescu, guvernatorul Băncii Naționale și o învioreare deosebită s'a produs în viața economică a țării.

În adevăr numeroase și importante sunt realizările Ministerului Economiei Naționale în acest scurt timp. S'a verificat astfel că înființarea acestui organism de îndrumare a importanțelor probleme ale economiei naționale, a corespuns unei reale lipse. Nu mai suntem deci, ca în trecut, în fața unor simple schimbări de nume, ci a unui organism viu, nou, ce corespunde unei adânci prefaceri economice și sociale.

În trei luni, noul minister, izbutește să învioreze ex-

portul petrolifer, încurajează deasemeni exportul lemnului, acordând prime exportatorilor. A ordă credit eficient prin Banca Națională, în scopul ridicării producției industriale destinate exportului.

Ministerul Economiei Naționale a reușit să realizeze o unitate în conducerea comerțului exterior. Noul regim de valorificare a cerealelor produce o descațușare a devizelor, în timp ce agricultorul este mai bine plătit.

Lăsând Ministerului de Interne grija înăbușirii speculei, Ministerul Economiei Naționale a luat în cercetare din punct de vedere al remedierii cauzelor de ordin economic: organizarea burselor de mărfuri, a obșoarelor, târgurilor, pietelor și altele.

La începutul unui nou an școlar

Câteva zile ne mai despart de ziua în care glasul clopoțelului școlii va suna în fiecare sat și cătun din cuprinsul țării. Glas pîrintesc de chemare la așezarea luminii, unde săvârșește sfânta slujbă: învățătorul. Fiecare dintre noi l-am auzit în neștiutoarea copilărie și unii i am ascultat chemarea la biruință, căutând să ne hrănim sufletele din comorile neprețuite ale cugetului. Dar, vai, câți dintre copiii satelor noastre sunt siliți să orbăiască în întunerecul puștii de suflete? Pentru căji din copilășii nevinovați, glasul răscolitor de dulci amintiri, nu este decât un sunet fără înfles, o chemare ce parcă nu i privește. Vina nu este a lor, ea este a altora. Copiii, cu vârsta lor neputincioasă, n'au decât să se supună poruncii necruțătoare a celor de acasă. Părinții sunt în această privință cei mai nemiloși dușmani ai propriilor lor copii. Ei îi osândesc fără nici o mustrare de cuget, întunerecul neștiinței. Și la îndemnul învățătorului, de a-și trimite copilul la școală, acești părinți răspund:

»D'apoi cum am trăit eu fără carte, va trăi și el». Oare ție, părin'e de copil, dacă ția fost dat să suferi nenumărate necazuri, pe care numai tu le știi, de pe urma neștiinței de carte, de ce îți osândești copilășul, și-l supui acelorăși greutăți!? .. Părinții săvârșesc un îndoit păcat, o îndoită țărădelege: Una față de datoria lor de părinți, de a ușura traiul copilului și alta față de neamul acela căruiu părinții îi dau un om neprețuit, unealtă oarbă în mâna străinului viclean.

Am dori ca aceste rânduri să slujească de un sfânt îndemn pentru toți părinții cari opresc pe copii să meargă la școală.

Să nu uite nici o clipă, că acești mici copilăși poartă în trînzii viitorul acestui neam. Ei singuri, părinții, sunt în măsură de a hotări, ca viitorul acesta să fie încununat de glorie ori să fie sortit pierzării. Să fie incredințașii unul fieștecare, că fragedele mlădițe își vor face datoria în măsura în care părinții le-au dat prilejul să și-o facă.

SCUDON A OCTAVIAN

CONGRESUL ASTREI DE LA ABRUD

Insemnătatea istorică a adunării generale a Astrei în inima țării Munților

Legătura sufletească cu Moșii a fost întărită din nou prin Congresul anual al Astrei dela Abrud. S'a rupt astfel o datină din trecut, ca adunările Astrei să aibă loc în orașe mari, cu mall alai și cu multă strălucire. A fost o fericită socoteală ca, cei mai de seamă reprezentanți ai culturii românești din Ardeal și Banat, să și dea întâlnire în orașelul în care s'a petrecut una dintre cele mai sbuciumate pagini ale istoriei noastre.

În liniștea de mănăstire a Abrudului, încenjurați de amintirea durerilor lupte cari au avut loc aci, în timp nu prea îndepărtat, cărturarii noștri au ținut un sfat hotărâtor pentru viața, și azi necăjită, a țărănilor Moși.

Moșii au trecut în isto-

rie nu numai prin vitajile lor, ci și cu durerea lor neînchipuită. Luptele de desrobire din sânge roasele fapte ale lui Horia, Cloșca și Crișan, a lui Avram Iancu, sunt o mărturie neprețuită, că țărăni Moși, au croit în largă măsură drumul spre desrobirea poporului românesc. Scântăia visului nostru de nealțărnare de acolo a pornit, din Abrudul care acum este cinstit cu prezența celor mai aleși oameni cărturari ai țării.

Dealungul anilor însă, durerea Moșilor s'a adunat tot mai mult, încercând peste măsură carul greutăților. Străduințele de tot prea mici cari au încercat să ajute pe Moși, nu au ajuns la prea mare rezultat. O opintire eroică a oricărei stăpâniri, trebuie să vină neîntârziat, pentru ca să fie

șterse durerile Moșilor.

Bătrâna Astră este cea dintâi chemată să pună urechea la aceste dureri. Pentru că ea este un inger care a ocrotit vreme de 76 de ani Ardealul și Banatul, fiind cel mai apropiat înțelegător al durerilor acestor ținuturi. Stăpânirea deacuma, care este hotărâtă să topească într'o singură oală toate societățile culturale și patriotice din țară, ar săvârși o grea nedreptate, dacă nu i-ar ajuta Astrei, dacă nu i-ar lăsa Astrei mână liberă, ca ea singură să încerce ridicarea din necaz a Moșilor. Astra este cea mai apropiată de sufletul acestui popor al munților, care se sbate azi în ghiarele celei mai crunte mizerii. Ea este prin urmare, chemată să i aline durerile!

Cum s'a desfășurat congresul Astrei

Duminecă dimineața la ceasurile 10 a început slujba religioasă în biserica ortodoxă din Abrud. Sfânta slujbă a fost oficiată de I. P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan al Clujului, încenjurat de un sobor de preoți. Răspunsurile au fost date de către corul din loc, condus de dl Aurel Hagea.

În biserică se aflau de față dnii: prof Nicolae Iorga consilier regal, general Dănilă Papp rezident rezident regal al ținutului Mureș, prof. Iuliu Moldovan președintele »Astrei«, prof. Iuliu Hațieganu tribunul »Șoimilor« cât și toți reprezentanții autorităților civile și militare.

După săvârșirea sfintei liturghii, a avut loc ședința de deschidere a congresului Astrei - în sala »Detunata«. În sala plină de lume, au fost de față toți reprezentanții despărțiminelor Astrei din Ardeal și Banat. Pe scena frumos împodobită au luat loc dnii: prof. N. C. Iorga, P. S. Lor Episcopii Nicolae Colan și Iuliu Hossu, gen. D. Papp, Iuliu Moldovan președ. Astrei, prof. Iuliu Hațieganu, Dr. V. Preda vice președintele Astrei, Dr. S. Bor-nemica f. m'nistru și un

mare număr de cărturari din Ardeal și Banat.

Cel dintâi cuvânt l'a rostit președintele Astrei care a deschis adunarea generală, prin cinstirea memoriei M. Sale Reginei Maria, ocrotitoarea Astrei. Sala întreagă a păstrat un minut tăcere.

Președintele Astrei, dl prof. Iuliu Moldovan a fi-

nut apoi un discurs, arătând activitatea rodnică a Astrei în cei 76 de ani de trăire și arătând planurile pe care le are în viitor. D'ea și a încheiat discursul, cetind o telegramă de supunere către M. Sa Regele, care l'a fost trimisă din congresul Astrei.

Telegrama are următorul conținut:

„Din Adunarea generală în Abrudul Munților Apuseni. fiii acestor munți și „Astra“, trimit Majestății Voastre respectuoase și sincere urări de lungă și rodnică domnie, și într'un dinasticism legal organic de sufletele lor, împodobit și adâncit prin dragostea și recunoștința profundă pentru Augustul Îndrumător spre bine, al soartei Țării Românești. își exprimă bucuria, că vremurile nouă le vor asigura o dreaptă punere în valoare și o părintească ocrotire a muncii și a ființei lor, devotată nestrămutat neamului țării și Tronului iubit“.

Au cuvântat apoi pe rând, I. P. S. Sa Episcopul Colan în numele bisericii ortodoxe, I. P. S. Episcopul Hossu în numele bisericii unite, dl prof. Nicolae Iorga, Gen. D. Papp în numele ținutului Mureș, cât și ceilalți reprezentanți de autorități.

La amiază a avut loc o masă prietenească la care iarăși s'au ținut vorbiri. După amiază la ora 5, pe câmpul din marginea Abrudului, a avut loc defilarea Moșilor, având în frun-

te pe dl Ioan Micu preș. Astrei din Abrud. După Moși au urmat cerele alegorice, cu arătări din viața de toate zilele a Moșilor.

Au urmat »Șoimii Carpaților« cari au săvârșit frumoase jocuri naționale, cu tulnice și sulite.

În ziua următoare, Luni, au avut loc ședințele conducătorilor Astrei. Rezultatul acestor ședințe cât și hotărârile însemnate cari s'au luat, le vom încresta în numărul viitor al gazetei noastre.

Osândirea unui jidan obraznic

Tribunalul militar din Cluj a judecat deunăzi procesul unui jidan care s'a făcut vinovat de următoarea faptă:

În ziua Paștilor, jidanul Isac Nadler din Baia Mare, trecând cu căruța prin Satu! nou din jud. Satu Mare, plutonierul de jandarmi din loc, neștiind că-i jidan, i-a dat binețe, cu creștinescul »Hristos a învial«. Jidanul obraznic, i-a răspuns acestuia.. »Ba dracul a învial«!.. Plutonierul l'a dat în judecată pe jidanul obraznic iar Tribunalul militar l'a osândit la o lună închisoare.

Bine i'a făcut! Aceasta să fie pildă și altora din neamul său, tot așa de obraznici ca dânsul. Mai cu oseb're din cei rotofei și cu punga plină, cari nici în fața creștinilor sus puși nu și mai ridică pălăria.

Normal — Situație săptămână

M. Sa Regele însoțit de Marele Voievod Mihai au luat parte la o vânatoare regală în Banat.

Ziarul „Porunca Vremii” a fost oprit pe 8 zile. Din pricina publicării unor chestiuni oprite de cenzură, ziarul „Porunca Vremii” a fost oprit pe termen de 8 zile.

Cinci pescari s'au înecat în timpul unei furtuni. În împrejurimile orașului Tulcea, o barcă în care se aflau 5 pescari și o femeie, a fost răsturnată de furtună în mare. Toți cei 5 pescari dimpreună cu femeia și-au găsit moartea. Se crede că pescarii sunt din comuna Sfiștofa.

Italia nu se amestecă în treburile Sudeților. Dintre toate țările Europei, Italia este aceea care se ocupă mai puțin de chestiunea sudeților germani. De alt fel-dl. Mussolini a și declarat că, Italia fiind ocupată cu alte treburi însemnate, nu se amestecă în frecăturile dintre sudeți și cehoslovaci. Aceste chestiuni îi privesc pe ei înșiși. B ne și face că nu se amestecă!

Un student german a scuipat un polițist ceh. Peste 300 de femei germane sudete s'au dus în localitatea Trap-pau să-și înscrie copiii la școală. Când s'au întors spre casă femeile au încercat să facă o manifestație pe străzi. Poliția le-a oprit. Una dintre femei, care era condusă la poliție, a încercat să smulgă din mâna unui polițist bastonul. Acesta a lovit-o. Un student german care se afla prin apropiere, văzând fapta polițistului, l-a scuipat pe acesta. Studentul a fost îndată arestat.

Marina franceză sta gata. Ziarele franceze vestesc că ministerul marinei a chemat din permisiune pe toți soldații și ofițerii. Deasemeni vapoarele au fost prevăzute cu muniții și hrană pe 60 de zile. Aceasta pentru a fi gata în cazul izbucnirii războiului.

A murit soția căpitanului Papană. Soția căpitanului zburător Papană, al cărei soț se află în America, unde ne face mare cinste, a murit în București. Nefericita femeie a încetat din viață în urma unei nașteri grele.

Un tren în flăcări. În clipa în care trecea peste linia ferată un camion încărcat cu benzină, în apropiere de Saric, Spania

republicană, a fost ajuns din urmă și lovit de un tren. Benzina s'a aprins și flăcările au cuprins trenul și câteva case dimprejur. Din cauza ciocnirii, trenul a sărit de pe linie. În această nenorocire și-au găsit moartea 14 călători iar 26 au fost grav răniți.

325 de morți într-o singură zi. În orașul New York s'a petrecut acest lucru, cu prilejul serbării „Ziua muncii”, care a avut loc în săptămâna trecută. Mașinile au zdrobit cu acest prilej peste o mie de oameni, dintre cari 325 au murit. Adevărate serbări americane...

Zece mii de jidani polonezi fug în Palestina. Un grup de zece mii de jidani, format din băieți și fete, au luat hotărârea să părăsească definitiv Polonia, pentru a se duce în Palestina. Ca un protest contra măsurilor luate de aproape toate statele din lume pentru îgonirea jidanilor, dr. Wilhelm Rittel, conducătorul grupului, a decis ca drumul dela Varșovia până în Palestina să fie făcut pe jos.

Jidanul Wilhelm Rittel este șeful unui partid pe care l-a denumit... fascist israelit.

Cei zece mii jidani care-l urmează, au jurat „șefului” supunere oarbă. Sunt îmbrăcați în cămăși albastre și poartă, brodată în partea stângă a pieptului, steaua lui David.

Grupul format din șapte mii băieți și trei mii fete, s'au adunat într'una din piețele orașului de unde au pornit spre Palestina, trecând prin România, Bulgaria, Turcia și Siria.

Ne se știe însă dacă vor putea intra în Palestina, deoarece guvernul britanic, refuză să acorde zece mii de vize, dintr'o singură dată.

Cercurile poloneze se arată pe deplin satisfăcute de hotărârea luată de dr. Wilhelm Rittel. Piecarea celor zece mii de jidani rezolvă în parte, fără intervenția statului, problema emigrației (mutării) jidovești din Polonia.

Un cor cu trecut glorios. Acum 98 de ani a fost alcătuit unul din cele mai bune coruri din Banat și chiar din țară. Este corul pe care zece de ani l-a condus, cu aleasă măiestrie, răposatul Ioan Vidu, ridicându-l în slăvi rar întâlnite de alte coruri.

În anul 1940 se implinesc o sută de ani dela întemeierea corului. Con-

ducătorul de acum, Filaret Barbu, a luat hotărârea să organizeze o mare serbare, la care să ia parte toți iubitorii de cântec din Banat. Frumoasa inițiativă a maestrului Filaret Barbu este ajutată de însăși Rezydentul ținutului Timiș, care va da sprijinul său neprecupețit, pentruca serbarea să izbutască cât mai înălțătoare.

Scolarii vor purta uniforme noi. Ministerul școalelor a dat o poruncă către toate școalele secundare și primare din țară, ca uniforma pe care au purtat-o școlarii până aci să fie schimbată cu uniforma străjerilor.

Scolarii cari au uniforme vechi, le vor putea purta până se rup, dar uniforme ca și cele vechi, să nu-și mai facă, fiindcă fac cheltueli zadarnice.

Concursul național al grăului, a avut loc în toată țara, în săptămâna trecută. În toate orașele reședință de județ, s'au împărțit numeroase și bogate premii în bani, distincțiuni și mulțumiri publice, tuturor gospodarilor cari s'au străduit să ducă la expoziție grâu din cele mai alese soiuri.

Slujbaș necinstit care și-a meritat osânda. Tribunalul din Timișoara a judecat procesul neorânduvelilor săvârșite de vechea conducere a Camerei de agricultură din Timiș-Torontal. Tribunalul a dictat vinovatului următoarea osândă: Sabina M'hai, fost președinte, 4 ani închisoare, 5 ani pierderea drepturilor, 3 mii de lei amendă și 5 sute mii de lei întoarcere de bani către Camera de agricultură, cât a furat.

Casierul Ion Șerban și directorul Fărcășanu au fost absolviți de pedeapsă.

Jidani din Italia vor fi duși în Abisinia. Dl. Mussolini este preocupat în momentul de față de chestiunea, foarte arzătoare, unde să-și așeze pe jidani din Italia. După toate semnele, ei vor fi duși în Abisinia, într'un loc potrivit, unde să se ocupe cu munca pământului și cu alte înțeleitniciri.

A sunat ceasul în care să mai pună și jidani mâna pe coarnele plugului și pe coada coasei, cum fac și creștinii. Că el prea s'au învățat cu trăirea pe spina și din câștigul altora.

Nuțai de le ar veni rândul cât mai curând și celor dela noi.

Liga Națiunilor și-a început lucrările

— Locul de președinte a fost oferit României —

Despre Liga Națiunilor nu s'a mai vorbit de mult. Lumea parcă a și uitat-o. Sau chiar dacă nu a fost dată uitării, se vede că oamenii nu-i mai dau în semnătatea pe care i-au dat o altă dată. Lumea este preocupată acum cu alte chestiuni, mult mai de seamă decât consfătuirile, pe cari reprezentanții țărilor le țin la scaunul Ligii Națiunilor dela Geneva.

În săptămâna aceasta a fost deschisă adunarea a-

nuală, de față fiind aproape toți reprezentanții țărilor cari fac parte din Liga Națiunilor.

Scaunul de președinte a fost oferit dlui Peirescu-Comnen, ministrul nostru de externe și reprezentantul nostru acolo. Dl. ministru Comnen a mulțumit pentru deosebita cinste care i se face României, dar fiind prea de tot împovărat cu lucrări în țară, nu a putut primi președenția.

Măturoiul lui Mussolini la lucru

Au fost scoși din slujbe 175 de profesori universitari

Curățirea Italiei de jidani se face cu mare înfrigurare. În săptămâna trecută ducele Mussolini a dat o poruncă, ca jidanii să aibă numai servitori jidani. Pentru un creștin este o înjosire ca să slujească în casa unui jidan.

Deasemenea au fost scoși din slujbe 175 de profesori universitari. Un ziar

italian face o constatare foarte dureroasă despre acest fapt, întărind că profesorii jidani nu au putut crește un tineret ales la suflet, pentrucă înșiși ei, jidanii, nu au sufletul curat. Norocul mare a fost însă, că tineretul italian a crescut în educația fascistă, care a acoperit scăpările volte ale educației dată de profesori

HITLER A VORBIT!

Mult așteptata cuvântare a cancelarului Hitler a fost rostită, Luni seara, în fața a 2 sute de mii de milițieni și membri ai partidului național-socialist.

Cancelarul Hitler și-a început cuvântarea printr'o foarte aprinsă lovire în jidani, pe care îi face vinovați de toate relele cari au ajuns, nu numai Germania, ci lumea întreagă. Cu puteri întărite de popor, Hitler a unit Austria la Germania, cu toate că în contra acestui fapt au urlat toți jidani pământului.

Mai cu seamă de chestiunea cehoslovacă s'a ocupat Hitler în vorbirea sa. Dânsul spune între altele că bunul Dumnezeu nu a creat 7 milioane de cehi cari să păzească 3 milioane și jumătate de germani! Germanii sudeți trăesc asuprași — a spus mai departe Hitler. Nu vom mai suporta ca ei să fie asuprași și le vom căuta dreptate!

Țărilor cari au declarat că Germania nu este chiar așa de puternică cum se crede, Hitler le-a răspuns: Sunt național socialist și ca atare răspund la toate atacurile. Germania a mers până la cele din urmă li-

mite în dragostea ei pentru pace. Dar dacă va fi lipsă, vom face în așa chip, ca să nu fim nesocotiți.

Mai departe cancelarul Hitler a vorbit despre viziunile întăriri cari se construiesc la granița dinspre Franța și cari, în zilele acestea, s'au terminat. După ce cumpănește guvernările țărilor democratice și a țărilor dictatoriale, ca Germania și Italia, cancelarul Hitler își sfârșește astfel cuvântarea:

Imperiile german și italian, așezate pe temelii bătrâne, n'au putut fi nimicite de nici o putere din lume. Nu ne vom mai putea pleca nici o dată sub o voință străină. Jur!

Contrar dorinței jidanilor cari se așteptau ca în discursul său, Hitler să declare război, conducătorul Germaniei a dat și de data aceasta, o palmă bine meritată, tuturor acelor cari au răspândit în lume șvonul, că dânsul va face război. Toate zările jidovești au căzut cu botul pe la be, spunând că Hitler a vorbit în chip viclean. În ce privește războiul, toate gurile jidovilor au amuțit. Să vedem de ce s'or malapuca!

INCURANTII COMERTUL ROMÂNESC

CUMPARÂND CĂMAȘI, CRAVATE, PIJAMALE
Mulțumim celor ce ne-au dat con ursoi, vindem cu
59-100 lei de cămașe mai efice ca toate mag. similare

Niky 66

DUMITRU BORCEA București, Tel. 3.51.66, Gal. Victoriei 114